

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Hippologenheten

Hippologiskt Examensarbete nr 388

2010

VETERINÄRBESIKTNING PÅ HOPPTÄVLINGAR

Emelie Nilsson & Johanna Nilsson

Flyinge

HANDLEDARE:

Sara Nyman, Flyinge AB

Hippologiskt examensarbete (EX0346) omfattande 10 högskolepoäng ingår som en obligatorisk del i hippologutbildningen och syftar till att under handledning ge de studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Föreliggande uppsats är således ett studentarbete på AB-nivå och dess innehåll, resultat och slutsatser bör bedömas mot denna bakgrund.

ISSN 1402-2052

SLU
Sveriges lantbruksuniversitet

Veterinärbesiktning på hopptävlingar

Emelie Nilsson & Johanna Nilsson

Handledare: Sara Nyman, Flyinge AB
Examinator: Göran Dalin, Inst. för anatomi, fysiologi och biokemi

Examensarbete inom hippologprogrammet, Flyinge/Strömsholm/Wången 2010
Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi
Hippologenheten
Kurskod: EX0346, Nivå AB, 10 hp

Nyckelord: Djurskydd, veterinärbesiktning, startförbud

Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se>
ISSN 1402-2052
Examensarbete 2010: 388

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD.....	3
REFERAT	4
1. INTRODUKTION	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och hypotes	6
2. MATERIAL OCH METOD.....	6
2.1 Instruktioner	6
2.2 Tävlingsrapporter	6
2.3 Intervjuer	7
3. RESULTAT	8
3.1 Tävlingsrapporter	8
3.2 Intervjuer	12
3.2.1 Bakgrund	12
3.2.2 Instruktioner	12
3.2.3 Besiktningsupplägg	13
3.2.4 Svårigheter och förslag till förbättringar	13
4. DISKUSSION	15
4.1 Tävlingsrapporter	15
4.2 Instruktioner och utbildning	15
4.3 Besiktningsupplägg	16
4.4 Svårigheter och förslag till förbättringar	17
4.5 Slutsatser och hypotesprövning.....	18
5. REFERENSER.....	18
5.1 Litteratur.....	18
5.2 Internet	19
5.3 Personliga meddelanden.....	19
6. BILAGOR	19

FÖRORD

För kloka ord och visa kommentarer vill vi tacka Sara Nyman för att hon varit vår handledare under detta arbete. Vi vill även tacka vår studierektor Caroline Persson som alltid ställer upp och lyssnar och svarar på frågor, oavsett tid på dygnet. Tack också Mia Lundberg och Camilla Söderqvist för att ni ställt upp och rättat inom era specialområden. Tack till Charlotta Kamaterou för hjälpen med tävlingsrapporterna. Ett extra stort tack till de veterinärer som ställt upp på våra intervjuer, ni har varit toppen! Tusen tack till våra föräldrar och vänner som hjälpt oss med tips och råd på vägen. Sist men inte minst vill vi tacka våra fantastiska hästar som hjälpt oss att hålla motivationen uppe även de jobbigaste stunder.

Trevlig läsning!

REFERAT

Veterinärbesiktning sker vid alla hopptävlingar som överstiger lokal nivå. Det är just nu ett aktuellt och mycket omdiskuterat ämne, då nya regler ska träda i kraft i juli 2010. Besiktningarna idag upplevs av en del ryttare utföras på olika sätt beroende på veterinär, tävlingsplats och tillfälle.

Syftet med detta arbete är att kartlägga antalet startförbud och uppkomna skador under hopptävlingar i Skåne under 2007 och 2008 samt studera de faktorer som kan påverka frekvensen av dessa.

Vår hypotes är att majoriteten av tävlingsveterinärerna inte utfärdade några startförbud vid hopptävlingar i Skåne under 2007 och 2008.

Tävlingsveterinären, som under tävlingen är anställd av Jordbruksverket, måste efter varje tävling fylla i en tävlingsrapport för tävlingen och sedan skicka den till Länsstyrelsen. I studien har alla inskickade rapporter från hopptävlingar i Skåne under 2007 och 2008 på regional och nationell nivå studerats. Utöver detta har intervjuer gjorts med fyra tävlingsveterinärer. Till intervjuerna valdes: den veterinär som besiktigat vid flest tävlingar i studien, den veterinär som gett störst procentandel startförbud av alla veterinärer i studien, den veterinär i studien som gett flest startförbud på grund av övrig anledning med en och samma kommentar samt den veterinär som besiktigat flest hästar i studien utan att ge någon startförbud. Veterinären som valdes ut enligt det sistnämnda kriteriet ville tyvärr inte delta i studien. Istället valdes den veterinär som besiktigat näst flest hästar i studien utan att ge någon häst startförbud. Intervjuerna har sammanställts och jämförts.

Vid resultatbearbetningen upptäcktes att endast 54,6 % av rapporterna från de genomförda tävlingarna under år 2007 och 2008 fanns att tillgå hos Länsstyrelsen, övriga har troligtvis inte skickats in. Av alla hästar som startat enligt rapporterna har 0,49 % fått startförbud och 0,31 % har skadats under tävlingsdagen. Som högst under en tävlingsdag har 8,75 % av hästarna getts startförbud. Ju högre nivå på tävlingen desto större har det procentuella antalet uppkomna skador varit. Ponnyer har i genomsnitt en högre procent startförbud. Studien visar att den största enskilda faktorn som påverkar det procentuella antalet startförbud är den besiktigande veterinären. Intervjuerna visade att de veterinärer som har mycket rutin finner det enkelt att besiktiga på tävling, medan de som saknar rutin skulle vilja bli mer informerade.

En slutsats i arbetet är att det skulle behövas en utbildning för tävlingsveterinärer. På utbildningen skulle alla veterinärer tydligt få veta hur Jordbruksverket vill att en besiktning ska gå till, samt få möjlighet att diskutera och reflektera över var gränserna ska dras tillsammans med andra veterinärer.

Nyckelord: Djurskydd, veterinärbesiktning, startförbud

1. INTRODUKTION

1.1 Bakgrund

Veterinärbesiktning på tävling är ett omdiskuterat ämne bland många ryttare och arrangörer. Besiktningarna genomförs på olika sätt beroende på veterinär, tävlingsplats och tillfälle. Resultatet av detta har blivit att vissa ryttare vid sin tävlingsplanering tar hänsyn till vilken veterinär som brukar besiktiga på vilken plats och att de då väljer att inte åka till vissa tävlingar.

Med ordet besiktning avses en granskning utförd av en besiktningsman eller myndighet (Malmström & Györki, 1984). En veterinärbesiktning är alltså en veterinär granskning, gjord av en utbildad veterinär, på tävling vanligen kallad tävlingsveterinär. En tävlingsveterinär är en ”veterinär som har anställts av Djurskyddsmyndigheten för uppgifter enligt 33§ djurskyddsförordningen och dessa föreskrifter” (Hammarström, 2005). Då Djurskyddsmyndigheten är nerlagd sedan år 2007 är det nu Jordbruksverket som anställer tävlingsveterinärerna. Vid regionala hopptävlingar och nivåer däröver ska en tävlingsveterinär anlitas. Den utvalda veterinären ska ha kunskap om tävlingsformen och djurslaget. När en tävlingsarrangör valt sin veterinär skickar klubben in en ansökan (bilaga 1) till länsveterinären på Länsstyrelsen om att få anlita den valda veterinären. Länsveterinären skickar sedan vidare ansökan till Jordbruksverket, som är den beslutsfattande organisationen i sammanhanget. (Jordbruksverket, 2010)

Tävlingsveterinärens uppgift är att övervaka djurskyddet, samt att besiktiga tävlingsområdet och deltagande djur före start. Vid tävlingar där nivån inte överstiger LA för ponny eller 1,20 m för häst räcker det att veterinären besiktigar de deltagande djuren och tävlingsområdet *före* tävlingen. För högre klasser gäller att veterinären medverkar tills det att tävlingen är slut. (Jordbruksverket, 2010)

De nuvarande reglerna är fastställda enligt 33 § i djurskyddsförordningen (1988:539) och gäller till och med 2010-07-01. Vilka regler som kommer att gälla efter det är ännu oklart. Den 8 februari 2010 hölls en hearing angående djurskyddet vid tävling (Jordbruksverket, 2010). Med ordet hearing menas en ”offentlig utfrågning, ofta av sakkunniga och i kontroversiella frågor” (Svenska akademien, 2006). Ett system ska införas där egenkontrollen vid tävling med djur ökar. Det är Jordbruksverket som har fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för systemet och föreslå hur man bör bygga upp det. Det är viktigt att ”djurskyddet inte får försämrats”. (Jordbruksverket, 2010)

Svensk Veterinärtidning publicerade 1989 en sammanställning av ett föredrag som delvis handlade om veterinärbesiktning på tävling (Kallings, 1989). I denna framgår att det redan då fanns ett liknande problem som det som uppmärksammas idag, det vill säga att det veterinära engagemanget varierar mellan olika tävlingsplatser. På den tiden skulle en banveterinär (det vi idag kallar tävlingsveterinär) förordnas vid klasser över Lätt A eller vid tävlingar där fler än 50 hästar deltog. Det som skiljer sig från dagens besiktningar är mestadels att man avsatte 1,5 min per ekipage istället för de 45 sekunder som rekommenderas idag. För de veterinärer som var intresserade hölls från år 1974 också regelbundna utbildningskurser (Dalín, 1989).

Den arbetsordning och de råd som nu gäller för veterinärbesiktning på hopptävlingar sattes i bruk år 2004 (Gabrielsson, pers. medd., 2010).

Flygande/upsutten besiktning är enligt Jordbruksverket inte tillåtet. Däremot kan det finnas undantag då det plötsligt blir dåligt väder eller dåligt underlag, detta av säkerhetsskäl. Anledningen till att den flygande besiktningen inte är tillåten i vanliga fall är att veterinären har svårt för att upptäcka tryckskador eller sår på hästen när den har utrustning på sig. (Gabrielsson, pers. medd., 2010)

Det finns två dokument som idag styr tävlingsveterinärens uppgifter vid hopptävlingar. Detta är dels "Arbetsordning för tävlingsveterinärer" och dels en arbetsmanual med råd inför arbetet som tävlingsveterinär specifikt vid banhoppning (bilaga 2 och 3). Efter varje tävling ska veterinären fylla i en tävlingsrapport (bilaga 4) som han/hon sedan ska skicka till Länsstyrelsen.

Detta arbete kommer fortsättningsvis bara att behandla de regler och syften som gäller för disciplinen hoppning. I Sverige genomförs årligen över 900 hopptävlingar på regional och nationell nivå. Av dessa arrangeras ca 150 i Skåne varje år. (www.ridsport.se, hämtad: 2010-03-31)

1.2 Syfte och hypotes

Syftet med detta arbete är att kartlägga antalet startförbud och uppkomna skador under hopptävlingar i Skåne under 2007 och 2008 samt studera de faktorer som kan påverka frekvensen av dessa.

Vår hypotes är att majoriteten av tävlingsveterinärerna inte utfärdade några startförbud vid hopptävlingar i Skåne under 2007 och 2008.

2. MATERIAL OCH METOD

2.1 Instruktioner

Arbetet inleddes med en studie över de regler och instruktioner som finns för veterinärbesiktning på tävling. Samtliga regelverk för detta finns på Jordbruksverket (bilaga 2 och 3).

2.2 Tävlingsrapporter

För att få tillgång till de tävlingsrapporter som varje veterinär ska skicka in efter att de besiktigat på tävling, kontaktades Länsstyrelsen i Skåne. De rapporter som beställdes var från Skåne under åren 2007 och 2008. En lista uppfördes över de enligt rapporterna medverkande veterinärerna. Veterinärerna fick sedan varsitt identitetsnummer. Detta kommer senare i arbetet att kallas för veterinär-ID för att inte avslöja veterinärernas identitet.

Totalt erhöles 171 rapporter från tävlingar i hoppning, fälttävlan och körning. Tävlingarna i körning och fälttävlan valdes bort från användning i studien, och de resterande tävlingarna numrerades i ordningsföljden 1-155. Dessa 155 rapporter lades in som en databas i ett Microsoft Excel-dokument där följande uppgifter registrerades:

- Nummer
- År
- Månad

- Klubb
- Veterinär
- Kategori
- Nivå
- Typ
- Antal startande hästar
- Antal startförbud
- Orsaken till startförbuden
- Antal uppkomna skador
- Typ av uppkomna skador
- Antal tagna dopingprov
- Anmärkningar på tävlingsområde/bana
- Brister behöver följas upp av lokal tillsynsmyndighet
- Kommentar

En del av rapporterna var ej fullständigt ifyllda. Då kompletterades dessa med uppgifter från Svenska Ridsportförbundets tävlingstermin. Uppgifter som hämtades från ovanstående källa var antalet startande hästar samt typ, nivå och kategori på tävlingarna. Denna databas användes sedan för att göra jämförelser mellan olika faktorer.

Vid ett tillfälle i studien används klassificeringen lätt, medelsvår (Msv) och svår nivå. I det fallet innebär lätt nivå tävlingar med klasser för stor häst från 1,10m – 1,20m respektive lätt C – Lätt A för ponny. Medelsvår nivå innebär klasser från 1,20m – 1,40m för häst samt Lätt A – Msv A för ponny. Till svår nivå räknas klasser från 1,30m – 1,60m på stor häst. Inga ponnytävlingar hölls på en nivå motsvarande svår nivå för häst.

2.3 Intervjuer

För att undersöka hur veterinärerna uppfattar instruktionerna togs ett beslut om att genomföra intervjuer med några särskilt utvalda veterinär. Till intervjuerna valdes

- den veterinär som besiktigat vid flest tävlingar i studien
- den veterinär som gett störst procentandel startförbud av alla veterinärer i studien
- den veterinär i studien som gett flest startförbud på grund av övrig anledning med en och samma kommentar
- den veterinär som besiktigat flest hästar i studien utan att ge någon startförbud

Den veterinär som valdes ut enligt det sistnämnda kriteriet ville tyvärr inte delta i studien, och istället valdes den veterinär som besiktigat näst flest hästar i studien utan att ge någon startförbud.

Veterinärerna kontaktades först via telefon för att bli tillfrågade om att vara med. När de gett sitt godkännande mailades frågorna ut så att veterinärerna kunde läsa igenom dem och därmed förbereda sig för intervjun. Frågorna löd:

1. Var och när utbildade du dig till veterinär? Har du vidareutbildat dig någonting efter det?
2. Vad arbetar du med till vardags?
3. Hur lägger du upp din besiktning på tävling? Vad är det du fokuserar mest på?
4. Vilka tycker du är de största svårigheterna med att besiktiga på tävling?
5. Hur upplever du de instruktioner som Jordbruksverket skickar ut före varje tävling?
6. Hur skulle besiktningarna kunna bli bättre?
7. Är det något annat du vill tillägga?

Intervjun skedde sedan via en telefon med högtalarfunktion. Hela samtalet spelades in med hjälp av en mobiltelefon. För att sedan kunna göra utskrifterna av intervjuerna så lämpliga som möjligt användes boken "Den kvalitativa forskningsintervjun" av S. Kvale (1997). Kvale (1997) menar att en utskrift från talspråk till skriftspråk är ungefär detsamma som att göra en översättning från ett språk till ett annat. För att underlätta översättningen bestämdes att texten skulle göras så begriplig som möjligt och att intervjun därmed inte skrevs ner ordagrant. Dessutom togs en del fakta bort för att inte avslöja intervjupersonernas identitet. För att inte utskrifterna skulle bli felaktiga sändes utskrifterna ut till veterinärerna via mail för ett godkännande. Veterinärerna fick då också möjlighet att ändra i dokumentet. I arbetet publiceras en sammanfattning av de olika delar som togs upp under intervjun.

3. RESULTAT

3.1 Tävlingsrapporter

Enligt Svenska Ridsportsförbundets tävlingstermin genomfördes under år 2007 och 2008 302 hopptävlingar på regional och nationell nivå för ponny och häst i Skåne. Totalt hade Länsstyrelsen fått in 155 rapporter från dessa tävlingar. På sju av rapporterna var mer än en tävling inkluderad (både regional och nationell nivå på samma rapport) vilket innebär att det totalt lämnats in rapporter från 162 tävlingar. Det saknas med andra ord rapporter från 140 olika tävlingar, det vill säga från 46,4 % av tävlingarna.

Av de 155 rapporter som erhöles från länsstyrelsen innehöll två rapporter besiktningar även från internationella tävlingar och användes därför inte i studien. Ytterligare en rapport uteslöts på grund av ofullständiga uppgifter vilka ej gick att komplettera. Av de 155 rapporterna användes totalt 152 rapporter i studien, dvs. 98,1 %.

Av de 152 rapporterna var 39,5 % från ponnytävlingar och 60,5 % från tävlingar med stor häst. 82,2 % av rapporterna var från regionala tävlingar, 13,2 % från tävlingar på nationell nivå och 4,6 % från tävlingar på både regional och nationell nivå. (Tabell 1)

Tabell 1. Antal tävlingar per status, kategori och år

Tävlingsstatus	Kategori	År	Antal
Regional	Ponny	2007	27
Nationell	Ponny	2007	7
Regional	Häst	2007	38
Nationell	Häst	2007	5
Regional	Ponny	2008	23
Nationell	Ponny	2008	3
Regional	Häst	2008	44
Nationell	Häst	2008	5
TOTALT			152

Enligt de 152 använda rapporterna genomfördes totalt 22 236 besiktningar. Under dessa gavs startförbud vid 109 tillfällen, det vill säga 0,49 %. Ytterligare 69 hästar, alltså 0,31 %, skadades under tävlingen.

Av de 109 startförbuden beror den största andelen, 55 %, på rörelsestörningar. Av de 109 startförbuden berodde 34 på övriga anledningar, dvs. 31 %. Av dessa 34 hade 10

anmärkningen ”Påpekande stelhet” (4) eller ”Stela rörelser” (6). Ett av startförbuden berodde på hovproblem och ett på en sårskada. 7 hade anmärkningen ”Munsår”, medan 15 inte var förklarade enligt rapporterna. (Tabell 2)

Tabell 2. Anledningar till startförbud

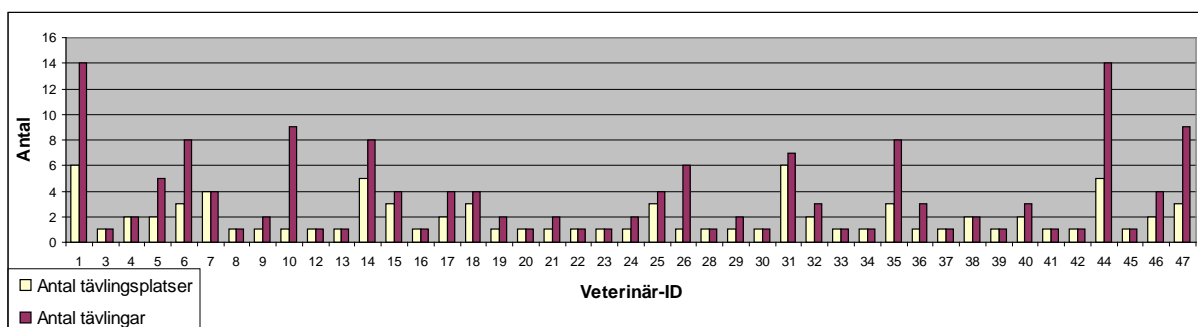
Anledning	Antal
Rörelsestörningar	60
Yttre våld	8
Muskler, skelett, senor	3
Smittsam sjukdom	2
Respirationsorgan	1
Allmänna symptom	1
Digestionsorgan	0
Övrigt	34
TOTALT	109

Av de skador som uppkommit under tävling berodde 43,5 % på rörelsestörningar (30 av 69) och 21,7 % på yttre våld (15 av 69). Övriga anledningar var allmänna symptom samt skador från respirationsorgan, digestionsorgan och muskler, skelett och senor. Av de 69 uppkomna skadorna berodde 13 på övriga anledningar med anteckningar såsom munsår, tappsko, transportskadorna, balltramp, brännskada av sadeljord och generell stelhet. (Tabell 3)

Tabell 3. Typ av uppkomna skador

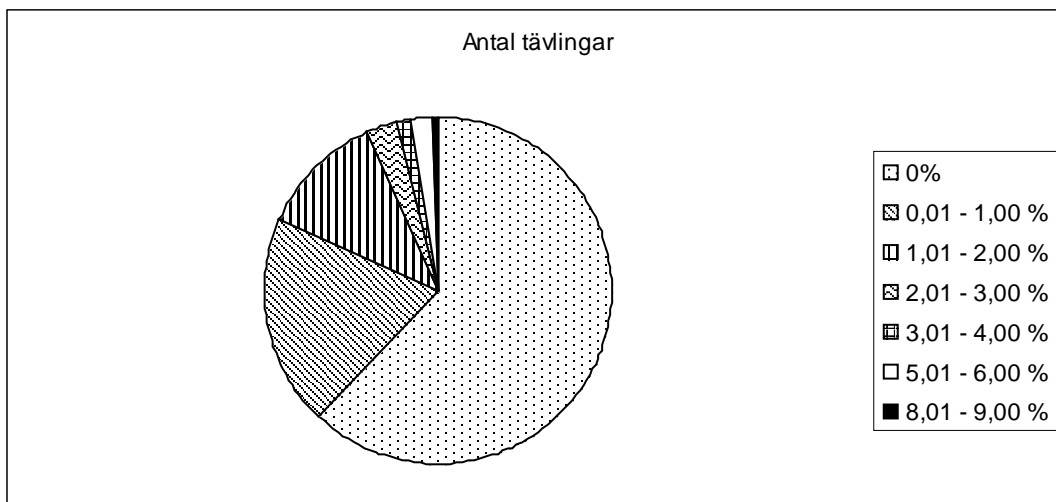
Anledning	Antal
Rörelsestörningar	30
Yttre våld	15
Muskler, skelett, senor	7
Respirationsorgan	2
Digestionsorgan	1
Allmänna symptom	1
Övrigt	13
TOTALT	69

Enligt de 152 rapporterna besiktigade 43 olika veterinärer. Varje veterinär besiktigade i genomsnitt 517,1 hästar vid 3,5 tillfällena. Många veterinärer (25 st) besiktigade endast på en tävlingsplats/klubb under 2007 och 2008. Flertalet av veterinärerna (17 st) har också endast besiktigat på en enda tävling. Endast sju av de 43 veterinärerna har besiktigat på åtta eller fler tävlingar. (Figur 1)

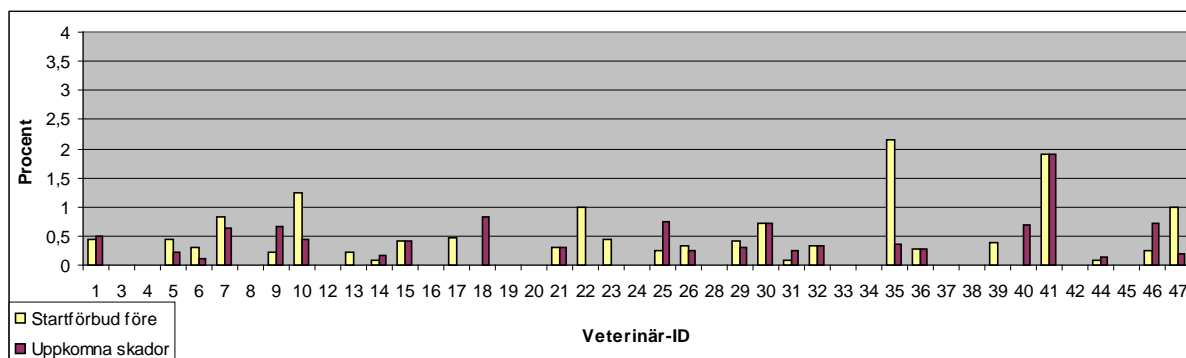
Figur 1: Antal tävlingar och tävlingsplatser per veterinär under 2007 och 2008

Av de 152 rapporterna var 94 rapporter från tävlingar där ingen häst getts startförbud. På 30 rapporter hade upp till 1 % av hästarna getts startförbud. 18 tävlingar hade enligt rapporterna ett procentuellt startförbud på mellan 1,01 och 2,00 %. Den tävling där procentuellt flest hästar getts startförbud hade 8,75 % startförbud. (Figur 2)

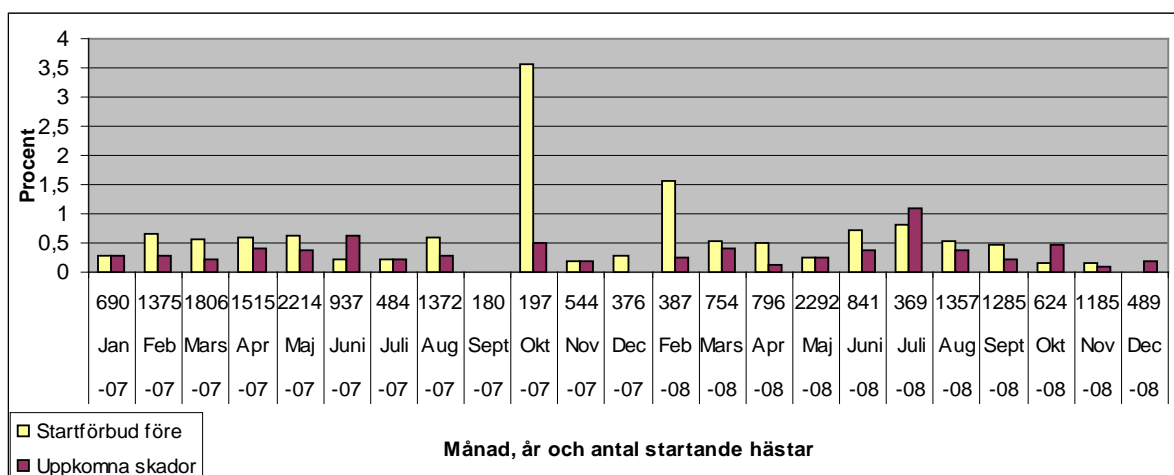
Figur 2: Antal tävlingar med olika procentuella andelar startförbud indelade i intervall

Av de 43 medverkande veterinärerna har 17 veterinärer inte gett någon häst startförbud före tävling enligt tävlingsrapporterna. Endast två av dessa 17 veterinärer har någon gång rapporterat uppkomna skador under tävlingsdagen. Genomsnittet för alla veterinärernas procentuella startförbud före tävling är 0,35 %. De 17 veterinärer som aldrig gett någon häst startförbud har i genomsnitt besiktigat vid 1,5 tillfällen var, jämfört med 3,5 tillfällen vardera vid jämförelse av alla veterinärerna. (Figur 3)

Figur 3: Procent startförbud före tävling samt uppkomna skador per veterinär under år 2007 och 2008

Procentandelen av antalet startförbud förändrar sig under åren. Under 2007 ses en stor topp i oktober på 3,55 %. Bakom den ligger endast 2 tävlingar och 197 startande hästar. För de månader under år 2007 då över 1000 starter gjordes (februari - maj samt augusti) är procentandelen startförbud mellan 0,55 och 0,65 %. I februari 2008 var procentandelen högre än under de flesta andra månader (1,55 %). I september 2007 och december 2008 gavs inga hästar startförbud. Det procentuella antalet uppkomna skador förändrar sig också under året, men utan några synliga samband. (Figur 4)

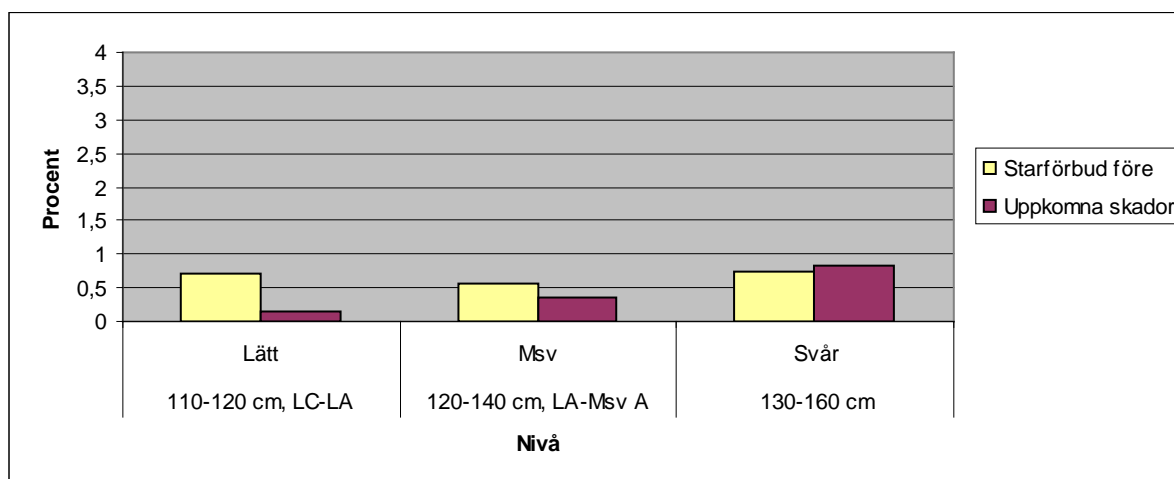

Figur 4: Procent startförbud före tävling samt uppkomna skador per månad år 2007 och 2008

Vid jämförelse av de 34 olika klubbarnas uppkomna skador under 2007 och 2008 sågs att samtliga klubbar hade en skadestatistik under 1 %. Av de 34 klubbarna hade 10 klubbar inga rapporterade uppkomna skador på sina tävlingar, medan övriga låg mellan 0,10 och 0,72 %.

Mellan tävlingar för ponny och stor häst syntes en viss skillnad vad gäller startförbud. Det procentuella antalet startförbud var för ponny 0,61 % (45 av 7411 hästar) jämfört med 0,43 % (64 av 14825 hästar) för stor häst. Det procentuella antalet uppkomna skador var 0,31 % för både ponny och häst.

Vid jämförelser av det procentuella antalet startförbud samt skador uppkomna på tävling beroende på nivån på tävlingarna, enligt tidigare indelning, påvisades följande resultat: Startförbuden före tävling ligger på en relativt jämn nivå oavsett nivå på tävlingen. Svår klass har högst procentandel rapporterade skador uppkomna på tävling, 0,83 % (11 skador på 1327 hästar) jämfört med 0,37 % (13 skador på 3558 hästar) för medelsvår klass och 0,14 % (7 skador på 4899 hästar) för lätta klasser. (Figur 5)

Figur 5: Startförbud och uppkomna skador beroende på nivå under 2007 och 2008

Regionala tävlingar har 0,47 % startförbud och 0,25 % uppkomna skador. De nationella har både 0,57 % startförbud och 0,57 % uppkomna skador.

3.2 Intervjuer

Veterinärerna benämns med bokstäverna A, B, C och D.

3.2.1 Bakgrund

Tabell 4. Bakgrundsinformation till de intervjuade veterinärerna

	Veterinär A	Veterinär B	Veterinär C	Veterinär D
Utbildningsplats	Kungliga veterinärhögskolan, Stockholm	Uppsala	Köpenhamn	Kungliga veterinärhögskolan, Stockholm
Antal år i yrket	>30 år	<10 år	<10 år	>30 år
Vidareutbildning inom häst	Ingen	Enstaka kurser	Ingen	Mycket, t.ex. specialistkompetens i hästens sjukdomar
Arbetar till vardags med/som	Driver smådjurskliniker, men åker även ut till kunder och genomför vaccinationer och tar hand om t.ex. sårskador och kolikfall på häst	Klinikveterinär	Arbetar ej med levande hästar	Driver egen hästklirik

3.2.2 Instruktioner

Veterinär A har inte några synpunkter på instruktionerna; ”Jag lägger upp besiktningarna så som jag alltid har gjort, och det är aldrig någon som sagt något om det.”

Veterinär B tycker inte att instruktionerna på något sätt är heltäckande, men att man får använda sitt sunda förnuft. Han/hon tycker i alla fall att det är bra att det finns riktlinjer och att dessa har blivit mer specifika på sistone. Han/hon säger också att: ”Jag har sett dem så många gånger nu så jag läser faktiskt inte dem längre...”.

Veterinär C anser inte att det är så komplicerat, men poängterar att han/hon är van vid att titta på många hästar och att han/hon även har ridit själv. Vidare berättar veterinär C att de veterinärer som däremot inte har varit så vana, inte har vetat till vilken grad de skulle besiktiga hästarna. Det har medfört att de också då har tyckt att det har varit mer besvärligt och de har trott att de till exempel skulle tempa alla hästarna.

Veterinär D anser att instruktionerna är kortfattade och bra och menar att han/hon inte hade läst dem om de hade varit längre. Han/hon menar att ”De ger lite tips och sådant framförallt om man inte är så van...”.

3.2.3 Besiktningssupplägg

Innan de första besiktningarna sker får veterinären en hästförteckning av tävlingsledningen. Denna används för att bocka av varje häst när den kommer till besiktningen. Veterinär A poängterar att det är viktigt att vara noggrann med att kontrollera att det är rätt häst som kommer till besiktningen. För att minimera risken för att en tävlande skulle kunna besiktiga en häst för att sedan tävla med en annan häst, anser veterinär A att det är viktigt att även jämföra hästens kännetecken med de kännetecken som är angivna på listan. Varken veterinär B, C eller D nämner att de kontrollerar hästens kännetecken. Detta utesluter dock inte att de gör det ändå.

Samtliga veterinärer uppgav att de vid själva tävlingsbesiktningen först gör en snabb överblick av hästen för att kontrollera dess allmäntillstånd. De kontrollerar bland annat lymfkörtlar, näsflöde samt om det finns några sår eller svullnader. Därefter låter alla veterinärerna visaren springa med hästen fram och tillbaka i trav, 25-30 meter enligt veterinär D och c:a 20 steg enligt veterinär C. Ser hästen oren ut (= veterinärt uttryck för mindre hälta) låter veterinär C hästen trava en gång till innan han/hon godkänner start eller inte. Veterinär B berättar att han/hon ibland först låter en äldre häst som ser lite ojämn ut vid besiktningen, bli uppvärmd för att sedan kontrollera hästen än en gång på framridningen. Veterinär B menade att: ”Då får jag också fördelen att se den på böjt spår”. Är en häst uppenbart halt ger veterinär B direkt hästen startförbud.

Veterinär B berättar också att han/hon alltid ber ägaren att lyfta bettet framåt, uppåt för att kunna kontrollera mungiporna på hästen. Om hästen har ett litet sår eller märke får den starta ändå, men om den har ett brett, öppet sår får den åka hem. Även veterinär D nämner att han/hon kontrollerar mungiporna, men inte på vilket sätt.

Veterinär B anser att det viktigaste vid en besiktning är om han/hon ”... tycker att hästen är i tävlingsmässigt skick”. Han/hon säger vidare att ”Det är den inte om den har sår i munnen, är halt eller allmänt skabbig, mager och/eller omusklad”. Veterinär A anser att det viktigaste är att hästen inte är halt. Veterinär C och D säger sig försöka fokusera på samtliga besiktningsspunkter.

Veterinär B, C och D nämnde under intervjun att de är noga med att inte röra vid hästarna för att inte dra/föra smittor vidare till andra hästar.

3.2.4 Svårigheter och förslag till förbättringar

Veterinär A och D anser att tiden är den största svårigheten med att besiktiga på tävling. Veterinär A berättade vid intervjun att många kommer för sent och räknar med att hästen går igenom besiktningen. Om veterinär A anser sig behöva göra ett böjprov, blir det gnäll längre bak i ledet. Veterinär A berättar också att vissa ryttare spelar stressade för att veterinären inte ska lägga ner lika mycket tid på deras häst som på de andra hästarna. ”Men en besiktning ska vara värd namnet!” sa han/hon också. Veterinär D menar att ryttarna ibland inte respekterar att veterinären behöver en paus. De planerar inte sin tid så att de hinner vänta 10 minuter på veterinären om denne t.ex. är och äter. Ibland har arrangören satt upp tider för pauser, men det är inte alltid ryttarna respekterar dessa. Veterinär A nämner också köerna till besiktningen som en skaderisk, vilket också medverkar till att det är viktigt att inte ta för lång tid på sig vid varje besiktning.

Som ett led i tidsaspekten skulle veterinär A vilja ändra reglerna för efteranmälningar. Han/hon anser att efteranmälningar fram till en halvtimme innan klassens start, är för nära om

hästen också ska besiktigas innan start. Problemet med sena efteranmälningar är att hästen då inte finns med på veterinärens hästförteckning, vilket medför att veterinären själv måste lägga till hästen på sin lista. Veterinären har då inte möjlighet att kontrollera dess kännetecken eftersom dessa inte finns antecknade. Det förekommer också fall där den som ska visa hästen inte ens vet vad den heter och ännu mindre vilket hästnummer den har, enligt veterinär A.

Veterinär C nämner vid sin intervju att han/hon någon gång varit tvungen att kontrollera vaccinationsintygen och att det då har varit svårt att hinna med allting om det har varit många starter. Veterinär D däremot vill själv gärna kontrollera vaccinationsintygen eftersom han/hon anser att sekretariatet inte alltid gör det tillräckligt noggrant.

Veterinär B nämner besiktningplatsen som ett problem. Det är svårt att få en plats med bra underlag, hårt och jämnt, där hästarna inte störs av andra moment. Själv kan veterinär B oftast se vad som behövs, men ibland upplever djurägarna att hästarna inte går att bedöma.

Veterinär B säger vid intervjun; ”Det är ju svårt för klubbarna att ha en bra plats till besiktningen, men det är faktiskt viktigt.” ”Det är lite grann som att man ska ha ett ridhus om man ska ha tävlingar, så ska man ha en besiktningplats.”

Även veterinär A tycker att det krävs bättre platser för besiktning, vilka inte bör vara i närheten av tävlingsbanan. Det ska vara en avskild plats där man inte störs av andra moment. Veterinär A anser även att underlaget ofta vid dagens tävlingar är gropigt och håligt och efterlyser ett bättre underlag.

Veterinär B önskar ett sätt att få se hästarna på böjt spår. Han/hon berättade att man vid körtävlingar ser hästen förspänd för vagn och att kusken då får köra hästen på en liten åttavolt på hårt underlag. Det anser veterinär B vara mer utslagsgivande. ”Om man skulle göra något motsvarande körningen, då skulle man ju se hästarna på framridningen, men där är ju alltid cirkus” menar han/hon. Veterinär B berättar också att han/hon ibland skulle vilja förmedla till upprörda hästägare att ”det jag ser på rakt spår på mjukt underlag, det skulle synas mycket mer om vi tog hästen på volt”. Även veterinär C skulle vilja se hästarna på böjt spår, kanske genom longering. Både veterinär B och C menar också att en hälta som syns på mjukt underlag syns mer på ett hårt underlag. Veterinär C har varit med om ryttare som har ansett att deras häst visar hälta på grund av att underlaget är för hårt, men veterinär C menar att ”... är en häst halt så är den halt”.

Veterinär D menar att ytterligare ett problem uppstår när det är vinter och vädret inte tillåter besiktning utomhus, som t.ex. vid snöstorm, och klubbarna inte har någon möjlighet att hålla besiktningen inomhus. Då brukar veterinär D använda sig av flygande besiktning istället eftersom han/hon anser att det är för riskabelt för hästar och visare att springa på halt underlag i dålig sikt. Vidare menar veterinär D att han/hon heller inte kan kontrollera det han/hon behöver i sådan väderlek. Veterinär D medger att han/hon inte har samma kontroll på hästarna vid den flygande besiktningen, men anser att det finns andra fördelar än vid den traditionella besiktningen. Bland annat anser veterinär D att han/hon hinner kontrollera framridningen bättre än vad han/hon annars hinner. När det råder dåliga väderförhållanden för traditionell besiktning anser veterinär D att det är till fördel för både hästen och ryttaren med flygande besiktning. Veterinär B är av en annan åsikt vad det gäller flygande besiktning, och menar att det inte är bra och uppskattar att det inte längre är tillåtet annat än i extrema fall.

Veterinär A nämner den dåliga kontrollen av hästar när de står i hästtransporten som ett annat problem. Många ryttare lämnar sina hästar i transporter i flera timmar och själva befinner sig på annan plats på tävlingsområdet. Någon gång har det hänt att det inte har gått att få tag

på ägaren när hästen har hoppat över bommen i transporten och har skadat sig. ”Hästägardisciplinen är i den aspekten väldigt dålig...” ”Disciplinen över att ha koll på sina hästar, veta vilken häst man visar upp, med rätt nummerlapp på tränset, allt det står ju i författningen. Reglementet är tydligt på den punkten.” Veterinär A skulle vilja ha mer tid över till att kontrollera hästarna i transporterna.

Veterinär B sammanfattar denna punkt på följande sätt: ”Jag skulle vilja att folk blir lite mer medvetna om att man faktiskt ska ta hand om sin häst.”

4. DISKUSSION

4.1 Tävlingsrapporter

Arbetet bygger delvis på de rapporter som veterinärerna ska skicka in till Länsstyrelsen varje gång de besiktigat på tävling. Vid närmare granskning av de tävlingar som verkligen genomförts under de år som studerats, upptäcktes dock att det saknades rapporter från nästan hälften av tävlingarna. Man kan då fråga sig om det inte finns någon kontroll på att rapporterna verkligen skickas in. Ett flertal av de rapporter som fanns tillgängliga hos Länsstyrelsen var heller inte fullständigt ifyllda, något som uppenbarligen inte uppmärksammats tidigare. Eftersom Länsstyrelsen genom dessa rapporter ska fungera som kontrollfunktion för besiktningarna låter detta oroväckande.

Tyvärr blir studien inte fullständig på grund av de saknade rapporterna. Självklart hade utfallet kunnat bli ett annat om arbetet hade innehållt mer material. Förhoppningsvis är ändå resultatet av denna studie representativt för hopptävlingar i Skåne under 2007 och 2008.

Anledningen till att det krävs veterinär medverkan först på regional nivå är enligt Länsstyrelsen att riskerna anses större vid högre tävlingsnivåer. Detta styrks delvis av beräkningarna. Det procentuella antalet uppkomna skador var större vid nationella tävlingar än vid regionala, och ökade i takt med att klasserna blev svårare. Det procentuella antalet startförbud låg dock på samma nivå oavsett tävlingens klasser och status. Eftersom veterinärens huvudsakliga uppgift är att besiktiga de startande hästarna före tävlingen och det procentuella antalet startförbud inte skilde sig mellan de olika tävlingsnivåerna kanske veterinären fyller ett lika stort behov oavsett nivå. Det är trots allt mer oerfarna ekipage desto lägre ner i klasserna man kommer, även om riskmomentet under själva tävlingen tycks vara lägre.

Det var högre procentuell andel startförbud på ponnytävlingar än på stor häst. Detta skulle kunna bero på rutin hos den yngre ryttaren, som kanske inte är tillräckligt erfaren för att upptäcka när ponnyn är skadad eller sjuk. Av denna anledning kanske en veterinärbesiktning skulle vara befogad på alla ponnytävlingar, oavsett nivå.

4.2 Instruktioner och utbildning

Enligt de instruktioner som Jordbruksverket skickar ut före varje tävling är tävlingsveterinärens huvudsakliga uppgift att upprätthålla djurskyddet. Att definiera en sådan uppgift är dock inte det lättaste, och man måste istället förlita sig på varje veterinärs sunda förnuft. I studiens resultat går det att utläsa att den största enskilda faktorn som påverkar besiktningens utgång är den besiktigande veterinären. Resultatet tyder även på att de veterinärer som endast besiktigat vid en eller två tävlingar har gett procentuellt färre startförbud än de som besiktigat mer. Detta skulle kunna bero på rutin. En av veterinärerna

berättade också vid intervjun att han/hon haft oerfarna kollegor som inte förstått genom instruktionerna till vilken grad de skulle besiktiga hästarna. I dessa fall finns det kanske ett behov av både tydligare regelverk och speciella utbildningar för tävlingsveterinärer.

Samtliga intervjuade veterinärer har ganska stor erfarenhet av både praktiskt arbete med häst och av att besiktiga på tävling, och finner därför instruktionerna tillräckliga. En av veterinärerna ansåg också att man inte skulle läsa instruktionerna om de varit längre och mer detaljerade. Ändå uppgav en av veterinärerna att han/hon redan nu slutat läsa instruktionerna, då han/hon fått dem så många gånger tidigare. En lösning på detta problem skulle kunna vara en obligatorisk utbildning för alla veterinärer som vill besiktiga på tävling. Redan på 70-talet fanns fortbildningskurser för tävlingsveterinärer (Dalin, 1989). Utbildningen hade endast behövt vara under en dag, men obligatorisk att gå på varje år. Det borde vara Jordbruksverkets ansvar att anordna och stå för kostnaderna för denna utbildning.

4.3 Besiktningsupplägg

Den första punkten som veterinären måste kontrollera när en häst kommer till besiktningsplatsen är hästens identitet. En av de intervjuade veterinärerna nämnde vid sin intervju att man skulle kunna visa upp en häst på besiktningen men tävla en annan, om veterinären inte kontrollerar att det är rätt häst som visas upp. Det är ryttarens skyldighet att visa upp rätt häst med rätt nummerbricka, men veterinären bör ändå kontrollera hästens identitet. En enkel lösning på detta skulle kunna vara att visaren alltid ska ha med sig hästens pass till besiktningen, så att veterinären åtminstone kan göra stickprover på passen och då kontrollera hästens kännetecken.

Enligt instruktionerna ska veterinären därefter kontrollera hästens allmäntillstånd genom en i huvudsak okulär besiktning. Tre av de fyra intervjuade veterinärerna nämnde att de är noggranna med att inte röra vid hästarna för att minimera risken att föra smittor vidare mellan de olika hästarna. På denna punkt verkar de flesta veterinärer vara av samma åsikt.

Samtliga veterinärer tittar på hästarna på rakt spår i trav. Här är det upp till varje veterinär att avgöra om de tycker att hästen är i ett tävlingsmässigt skick. I resultatet kan man utläsa att vissa veterinärer ger startförbud åt hästar de anser vara stela, medan andra inte har angett detta på någon av rapporterna. Man kan även se att vissa veterinärer har gett procentuellt fler startförbud för rörelsestörningar än andra. Kanske beror detta på att instruktionerna inte är tillräckligt tydliga över var gränserna ska gå för att en häst ska få startförbud. Även här hade ett utbildningstillfälle fyllt ett syfte. På utbildningen skulle man exempelvis kunna titta på ett flertal hästar och diskutera om hästarna är i tävlingsmässigt skick eller inte.

Två av de intervjuade veterinärerna påpekade också att de skulle vilja se hästarna på böjt spår. De anser att många hältor syns tydligare på böjt spår än på rakt spår. Hur man ska genomföra detta finns det dock ingen klar lösning på. Ett förslag var att longera hästarna, men detta kan bli svårt att genomföra både ur en tids- och platsaspekt. Ett alternativ till detta skulle kunna vara stickprover med longering på de hästar som veterinären vill se på böjt spår. Detta får dock vara under förutsättningen att det finns en lämplig plats att longera på. Ett annat alternativ skulle kunna vara att se hästarna på framridningen. Av tidsmässiga skäl kan det visserligen vara svårt för veterinären att hinna med detta utöver den vanliga besiktningen. Dessutom är det ofta mycket liv och rörelse på framridningen, vilket kan göra det svårt för veterinären att kontrollera hästarna där.

I en studie som Tell (2004) har gjort på arbetande hästar i en normalpopulation visade det sig att 62 av 72 hästar (86 %) hade sår i munslemhinnan. Tre av de undersökta hästarna i studien hade sår i mungiporna, vilket motsvarar 4 % av normalpopulationen. Dessa tre hästar hade totalt 4 sår i mungiporna, varav två betraktades som stora (minst 0,5 cm i diameter) och två som små (max 0,5 cm i diameter).

Enligt instruktionerna bör veterinären kontrollera hästens mungipor. Enligt Tell (2004) har 4 % av normalpopulationen sår i mungiporna. Hälften av dessa har sår på minst 0,5 cm i diameter, vilket med lite sunt förnuft borde ge startförbud på tävling. Om alla veterinärer hade kontrollerat hästarnas mungipor borde 2 % av hästarna ges startförbud på grund av detta på varje tävling. Enligt rapporterna har endast en veterinär gett startförbud med denna anmärkning. Denna veterinär har tagit bort 0,5 % av de hästar han/hon besiktigt med anmärkningen ”munsår”. Det är anmärkningsvärt att ingen annan veterinär har gett startförbud av denna anledning. Detta är ytterligare ett bevis på att det behövs en utbildning för tävlingsveterinärer.

4.4 Svårigheter och förslag till förbättringar

Flera av de intervjuade veterinärerna nämnde att tiden är en stor svårighet när de besiktigar på tävling. Det är många hästar som ska hinnas med på kort tid, vilket framförallt kan ställa till med problem när en häst behöver kontrolleras lite extra. För att slippa långa köer, något som både kan vara en skaderisk och ett irritationsmoment, skulle man kanske kunna ha någon form av starttider för besiktningarna. Tidigare gjordes tidsscheman utifrån startlistorna, som meddelades i ryttarmeddelandet minst en vecka innan tävling (Dalin, 1989).

Ett annat problem som togs upp vid intervjuerna var att sent efteranmälda hästar inte finns med på hästförteckningarna och dessutom ofta har bråttom innan start. Veterinären måste då skriva till hästen på listan och har ingen möjlighet att kontrollera att det är den hästen som ska tävla. Dessutom blir det ett stressmoment för veterinären om ryttaren har bråttom till start. Även de andra ekipagen kan drabbas av detta. Ett förslag är att man helt enkelt inte tillåter efteranmälningar med helt nya hästar på tävlingsdagen, utan att detta i så fall måste ske senast dagen innan. Det skulle i så fall vara tävlingsarrangörens uppgift att se till att dessa regler följs, oavsett vem det gäller.

Frågan kring vaccinationsintygen styrs av tävlingsreglementet, som säger att ryttaren ska kunna visa upp dem vid anmodan. Vem som ska kontrollera dem är upp till arrangören.

De flesta tävlingsplatser har ingen riktigt bra besiktningsplats. Det ställs ganska höga krav på denna plats. Veterinärerna vill dels att den ska ha ett hårt och jämnt underlag, men också att den ska ligga avskilt så att hästarna inte störs av andra moment. Troligtvis lägger inte klubbarna så stor vikt vid just besiktningsplatsen då de redan har många andra uppgifter att koncentrera sig på. Det bästa vore att varje klubb har en specifik plats för besiktningarna som underhålls efter veterinärernas önskemål. Vid byggnation av nya anläggningar som är tänkta att användas vid tävling borde vikt läggas vid att göra en besiktningsplats inomhus.

Vad gäller flygande besiktning är det idag bara tillåtet vid extrema väderförhållanden, då en traditionell besiktning skulle innebära en uppenbar skaderisk för både häst och visare. Detta beslut bör tas i samråd mellan veterinär och domare. I andra fall är den traditionella besiktningen att föredra. Då har veterinären större möjlighet att hitta sår och tryckskador på varje häst. Det finns inte heller någon risk att en häst missas, vilket lätt kan hända vid en flygande besiktning. Fördelarna med den flygande besiktningen är att man slipper köerna till

besiktningens platsen och att veterinären får möjlighet att se hästarna även på böjt spår. Ett alternativ till den traditionella besiktningen skulle kunna vara att hästen visas under ryttare, men utan skydd och på lång tygel.

Ett sätt att göra besiktningarna mer givande skulle vara att genom ett samarbete med t.ex. Equipe AB göra en databas för tävlingsveterinärerna. I denna skulle alla hästar med hästlicens finnas med, och varje tävling hästen gör registreras. Varje gång hästen får en anmärkning eller ett startförbud skulle detta registreras i databasen. Dessa anmärkningar skulle vara tillgängliga för alla tävlingsveterinärer. Veterinären skulle då kunna se om en häst som t.ex. verkar stel brukar vara det, eller om det faktiskt kanske är något fel på den. Detta skulle förhoppningsvis underlätta för veterinärerna och samtidigt för ryttarna som vet att veterinären kan se vad tidigare besiktningar visat. För att praktiskt kunna genomföra detta skulle veterinären ha haft tillgång till en dator på besiktningens platsen. En funktionär från klubben skulle kunna hjälpa till med registreringen av uppgifterna. Detta hade samtidigt underlättat för veterinärerna då de sluppit fylla i papperskopior till Länsstyrelsen.

4.5 Slutsatser och hypotesprövning

Utifrån ovanstående diskussion har följande slutsatser dragits:

- Det krävs en bättre kontroll av rapporterna, dels över att de verkligen skickas in och dels över att de är fullständigt ifyllda.
- Det borde krävas en speciell utbildning för att få jobba som tävlingsveterinär, samt att instruktionerna borde bli tydligare och mer specifika.
- Då det procentuella antalet startförbud inte skiljer sig mellan olika tävlingsnivåer, är en besiktning lika befogad oavsett nivå.
- Reglerna för efteranmälningar borde ses över. Det borde inte vara tillåtet att efteranmäla en helt ny häst samma dag som tävlingen ska ske.
- Länsstyrelsen borde, i sin uppgift som kontrollenhet, göra stickprov på besiktningarna genom att åka ut och kontrollera hur de verkligen går till. Till exempel skulle de då upptäcka ifall en veterinär använder sig av en flygande besiktning även om förhållandena är tillräckligt bra för att ha en vanlig besiktning.
- Samtliga tävlingsarrangörer bör se över sina besiktningens platser och rådfråga sin/sina tävlingsveterinärer om hur den ska underhållas.

Vi anser att vi kan anta vår hypotes då majoriteten av tävlingsveterinärerna ej utfärdat några startförbud vid hopptävlingar i Skåne under 2007 och 2008.

5. REFERENSER

5.1 Litteratur

Dalin, G. 1989. Veterinärkontroll och skador vid olika tävlingsformer inom hästsport: Hoppning. In: Kallings, P. (red.). 1989. *Equine Sports Medicine III: veterinär beredskap vid hästtävlingar: sammanställning av föredrag från det symposium som arrangerades av Sveriges veterinärmedicinska sällskap och dess hästsektion den 22-23 juli 1989 på Foresta Konferenscenter, Lidingö. S. 59 – 61.* Stockholm: Hästsektionen, Sveriges veterinärmedicinska sällskap.

Hammarström, M. 2005. Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om undantag från kravet på veterinär medverkan vid offentlig tävling med djur: *Djurskyddsmyndighetens författningssamling, nr 1.*

Jordbruksverket. 2010. *Uppdrag om kontroll av djurskydd mm vid tävlingar med djur*. Jönköping. (Underlag inför hearing Dnr 31-9700/09)

Kvale, S. 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Malmström, S., Györki I. & Hedin, M-L. 1991. *Bonniers svenska ordbok*. Stockholm: Bonnier Fakta Bokförlag AB.

Svenska Akademien. 2006. *Svenska akademiens ordlista över svenska språket*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

Tell, A. 2004. *Munhålestatus hos arbetande hästar*. Examensarbete. Sveriges Lantbruksuniversitet. Uppsala: Univ. 2004:29

5.2 Internet

Jordbruksdepartementet. 1988. *Djurskyddsförordning (1988:539)*.
[http://62.95.69.15/cgi-bin/thw?\\${APPL}=SFST&\\${BASE}=SFST&\\${THWIDS}=0.36/1992&\\${HTML}=sfst_dok&\\${TRIPSHOW}=format=THW&\\${THWURLSAVE}=36/1992](http://62.95.69.15/cgi-bin/thw?${APPL}=SFST&${BASE}=SFST&${THWIDS}=0.36/1992&${HTML}=sfst_dok&${TRIPSHOW}=format=THW&${THWURLSAVE}=36/1992) (hämtad 2010-02-25)

Jordbruksverket. 2009. *Tävlingsveterinär – detta gäller*.
<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/veterinar/tavlingsveterinar.106.5aec661121e2613852800011275.html> (hämtad 2010-03-28)

Svenska Ridsportsförbundet. 2007, 2008. *Tävlingstermin*.
<http://www.ridsport.se/svrf2000/termin/mainf.htm> (hämtad: 2010-03-31)

5.3 Personliga meddelanden

S. Gabrielsson. 2010. Jordbruksverket.

6. BILAGOR

Bilaga 1: Ansökan om tävlingsveterinär

Bilaga 2: Arbetsordning för tävlingsveterinärer

Bilaga 3: Råd för arbete som tävlingsveterinär vid banhoppning

Bilaga 4: Tävlingsrapport

Bilaga 1

ANSÖKAN

- veterinär vid offentlig tävling med djur

Datum

Län

Med stöd av 33 § djurskyddsförordningen (1988:539) om offentlig tävling med djur skall veterinär anställas/utses av Jordbruksverket.

Skicka till

Länsveterinären

Klubbens/föreningens namn och adress	
Ansvarig person	Telefonnummer, dagtid
Tävlingsdatum	
Plats för tävlingen	Kommun
Typ av tävling	Svårighetsgrad
Namn och adress på veterinär, vilken skall vara vidtalad och ha åtagit sig uppdraget	
Övrigt	

SJV D 93 2007-06 www.jordbruksverket.se-PDF

Ansökan skall vara länsveterinären på länsstyrelsen tillhanda **senast 3 veckor före tävlingsdatum**. Ansökan skall sändas in till länsveterinären på länsstyrelsen som sedan vidarebefordrar den senast 10 dagar före tävlingsdatum till Jordbruksverket.

Underskrift

Länsveterinären	Klubben/föreningen
-----------------	--------------------

JORDBRUKSVERKET
826 84 Söderhamn Köpmangatan 3

036-15 84 01 1 56 66-1

Bilaga 2

ÖVRIGT

Tävlingsveterinären ska, förutom vad som framgår av djurskyddsförordningens 33 § (1988:539) om offentlig tävling med djur, även ansvara för förekommande dopingprovtagning.

Enligt 2 § Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2007:65) om avgifter vid veterinärt arbete som innebär myndighetsutövning inom Jordbruksverkets ansvarsområde ska veterinären debitera enligt särskilt beslut av Jordbruksverket (dnr 07-5238/09).

Lön utgår med 60 % på debiterade arvoden enl avtal. Lönen inkluderar även semesterersättning. Anställningen tidsbegränsas med stöd av 1 p. 5 § lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS).

Tävlingsveterinärens uppgifter

Av 33 § i djurskyddsförordningen (1988:539) framgår att det vid offentlig tävling med djur skall finnas en veterinär som förordnats av Jordbruksverket.

Veterinären skall före tävlingen besikta tävlingsområdet och de deltagande djuren. Om djur utsätts eller kan antas bli utsatta för skada eller annat lidande skall veterinären med omedelbar verkan helt eller delvis förbjuda tävlingen eller att ett visst djur deltar i tävlingen. Paragrafen innehåller även ett bemyndigande för Jordbruksverket att föreskriva om eller för särskilt fall medge undantag från kravet på veterinär medverkan vid tävling med djur.

Enligt Jordbruksverkets föreskrifter (DFS 2004:25, saknr L12) om undantag från kravet på veterinär medverkan vid offentlig tävling med djur, är vissa offentliga tävlingar undantagna på så sätt att tävlingsveterinärens medverkan får inskränkas till att enbart omfatta besiktning av deltagande djur och tävlingsområdet varje tävlingsdag före tävlingen.

Vid tävlingar som kräver veterinär medverkan under hela tävlingen, ska tävlingsveterinären besiktiga varje enskilt djur före dess första start. För övriga starter under tävlingen krävs ingen ny besiktning (gäller även när tävlingen sträcker sig över flera dagar), då tävlingsveterinären närvarar hela tiden och kan följa ekipagen på såväl uppvärmningsplats som inne på banan och ingripa under tävlingens gång.

Vid tävlingar som undantagits på så sätt att tävlingsveterinärens medverkan får inskränkas till att enbart omfatta besiktning, ska samtliga djur besiktigas varje tävlingsdag.

Vid oklarheter kontakta Jordbruksverket, tfn 036-15 50 00.

Arbetsordning för tävlingsveterinärer

Följande arbetsordning gäller för tävlingsveterinärer från och med den 10 maj 2004.

1. Allmänt

1.1 Vid varje tävling med djur, med undantag för de tävlingar som avses i 5 § Statens jordbruksverks föreskrifter (DFS 2004:25, saknr L12) om undantag från kravet på veterinärmedverkan vid offentlig tävling med djur, ska det finnas minst en av Jordbruksverket utsedd tävlingsveterinär.

1.2 Tävlingsveterinären ska i god tid före tävlingens genomförande förvissa sig om att denne är förordnad som tävlingsveterinär på tävlingsdagen.

1.3 Tävlingsveterinären får under tjänstgöring som tävlingsveterinär inte inneha andra arbetsuppgifter eller funktioner än de som anges i denna arbetsordning.

1.4 Tävlingsveterinären ska se till att tävlingen genomförs i enlighet med gällande djurskyddsbestämmelser.

1.5 Överträdelse av djurskyddslagstiftningen ska av tävlingsveterinären skriftligen rapporteras till Jordbruksverket.

1.6 I arbetsmanualer för de olika tävlingsdisciplinerna framgår hur tillsynen praktiskt bör utföras.

2. Uppgifter som åligger tävlingsveterinären.

Veterinären ska före tävling vidta följande åtgärder:

2.1

Besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren och förvissa sig om att tävlingen kan genomföras i enlighet med gällande djurskyddsbestämmelser.

2.2

Meddela startförbud för djur som inte är fria från skada eller sjukdom som kan antas förorsaka lidande.

Veterinären ska under tävling vidta följande åtgärder:

(Gäller tävlingar där veterinären ska närvara hela tävlingsdagen)

2.3

I möjligaste mån iaktta startande djur och vid behov förbjuda djur att fullfölja tävlingen eller avbryta tävlingen om det finns en uppenbar risk för olyckshändelse eller allvarlig skada.

2.4

Leda arbetet med att omhänderta i tävlingen akut skadade eller insjuknade djur, och om någon annan veterinär inte finns tillgänglig på tävlingsplatsen, själv utföra de åtgärder som av

djurskyddsskäl måste vidtas omgående. Under den tid som tävlingsveterinären är upptagen av detta uppdrag ska tävlingen vid behov tillfälligt stoppas.

Med stöd av 33 § djurskyddsförordningen lämnar Djurskyddsmyndigheten följande råd för arbete som tävlingsveterinär vid banhoppning

Besiktning av häst

Hästarna bör visas i enbart trän. Besiktningen bör på grund av smittspridningsrisken i huvudsak vara okulär. En snabb kontroll av hostreflex samt palpation av rygg och ben kan utföras. Kontrollera mungiporna, föraren kan vara behjälplig. Undvik beröring av näsborrar och munhåla. Använd engångshandskar eller desinficera händerna om mun eller näsborrar behöver vidröras. Tempkontroll utförs vid behov.

Hästen visas därefter i trav 20-30 meter bort från och tillbaka mot veterinären. Böjprov bör i normalfallet ej göras. Vid tveksamma fall kan hästen värmas upp och komma tillbaka för ny besiktning. Hästar med eventuella tveksamheter bör följas upp under tävlingen och inspekteras under framridning och tävlingsmoment.

Hästar med symtom på smittsam sjukdom avvisas från tävlingsplatsen. Normalt bör besiktningen inte ta mer än 45-60 sek/häst, men om veterinären finner det nödvändigt kan besiktningstid och undersökningar utökas.

Besiktning av bana och hindermaterial (även framridningsbana)

Banunderlaget inspekteras. Särskilt kontrolleras att underlaget inte blir halt. Hindermaterialet inspekteras så att inget är konstruerat så att hästar kan fastna i hinderdelar t.ex. grindar där en hov kan fastna mellan spjälorna. Bomhållare etc. som inte används plockas bort från hinderstöden. Övriga detaljer på hindermaterial eller bana som kan utgöra en skaderisk avlägsnas. Kontakta banbyggaren för information och samråd.

Upplysningar

Kontrollera beredskapen för avlivning, alternativt transport och uppstallning av skadad eller insjuknad häst.

Inspektera stall- och tävlingsområde och eliminera eventuella skaderisker. Veterinären ska även ingripa vid olämplig behandling av djuren såsom överdriven spö- och sporr användning, missbruk av hjälptyglar m.m. (Se även 2 kap 3 § DSF 2005:2)

Enligt 3, 5 § DSF 2004:25 får klubbävling och lokal tävling t.o.m. lätt B för ponny och 1.10 för övriga hästar genomföras utan veterinär medverkan. Vid hopptävling t.o.m. lätt A för ponny och 1.20 för övriga hästar får veterinärens medverkan inskränkas till att före tävlingen besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren. Vid övriga hopptävlingar ska veterinären medverka hela tävlingsdagen.

Rapporten skickas till länsstyrelsen i det län där tävlingen arrangerats. Lst lämnar kopia till berörd kommun.
Kopia på rapporten lämnas till arrangören av tävlingsveterinären.

Tävlingsarrangör	Tävlingsplats	Datum
Tävlingsveterinär		Vetnr
Tävlingsdisciplin		
☐ Hoppning	☐ Fälttävlan	☐ Körning
☐ Distansritt	☐ Bygdetrav	☐ Ponytrav
		☐ Islandshäst
		☐ Draghund
		☐ Western
		☐ Hundkapplöpning
I förekommande fall Tävlingsstatus, klasser, grenar, distanser		
Antal tävlande djur		

Besiktning före tävling

Startförbud – Antal djur			
Orsak till startförbud		Allmänna symtom (infektion, avmagring etc.)	
☐ Smittsam sjukdom	..... st	☐ Rörelsestörning	..... st
Symtom från			
☐ Respirationsorganen	..... st	☐ Digestionsorganen	..... st
☐ Skada genom yttre våld	..... st	☐ Muskler, skelett, senor	..... st
☐ Övrigt	..... st		

Skador/symtom uppkomna under tävling

Antal skadade/insjuknade djur *)		..... st		*) Skador/Sjukdomar som kräver veterinär behandling eller som leder till att djuret av djurskyddsskäl inte får fullfölja tävlingen.	
Allmänna symtom (onormal trötthet, dehydrering etc.)		..... st		☐ Rörelsestörning	
Symtom från					
☐ Respirationsorganen	..... st	☐ Digestionsorganen	..... st	☐ Muskler, skelett, senor	..... st
☐ Skada genom yttre våld	..... st	☐ Övrigt	..... st		

Övrigt

Antal tagna dopingprov				..... st	
Anmärkningar på tävlingsområde/bana		☐ Ja	☐ Nej	Brister behöver följas upp av lokal tillsynsmyndighet	
		☐ Ja	☐ Nej		
Kommentarer:					
Övriga kommentarer:					

DISTRIBUTION:**Sveriges Lantbruksuniversitet****Hippologenheten****Box 7046 750 07 UPPSALA****Tel: 018-67 21 43****Fax: 018-67 21 99****Swedish University of Agricultural Sciences****Department of Equine Studies****Box 7046 750 07 UPPSALA****Tel: +46-18 67 21 43****Fax: +46-18 67 21 99**
